

ЖАЛЪ МИ Е ЗА НАРОДА

СОФИЯ
1932 г.

ЖАЛЪ МИ Е ЗА НАРОДА.

Когато нѣкой човѣкъ иска да говори, или да спори, той все търси нѣкакъв поводъ. Сега, и азъ търся нѣкакъв поводъ, да говоря върху извѣстенъ въпросъ. Като поводъ за говорене взимамъ темата: „Жалъ ми е за народа.“ И дѣйствително, жалъ ми е за народа. Учителътъ може да каже, че му е жалъ за народа; свещеникътъ може да каже, че му е жалъ за народа; сѣдята може да каже, че му е жалъ за народа. Обаче, отъ съжаление до съжаление има разлика. И Христосъ каза, че му е жалъ за народа, но Той доказа, опрѣдѣли, защо съжالياва този народъ и се зае да му помогне. Не е достатъчно да съжالياвашъ нѣкого на думи само, но това съжаление трѣбва да се изрази и въ дѣла. Исусъ призва ученицитѣ си и рече: „Жалъ ми е за народа, защото три деня вече седятъ при мене и нѣматъ какво да ядатъ; а да ги разпусна гладни, не ща, да не би да прѣмалѣятъ по пѣтя“. За тази цѣль Христосъ се зае да даде едно угощение на народа.

„Жалъ ми е за народа“. Думата жалъ, жалость изразява нѣкаква идея. Човѣкъ все трѣбва да жали нѣкого. Нѣкога той жали себе си, нѣкога — другитѣ. Естествено е човѣкъ да жали, да съжالياва нѣкого. Да съжالياвашъ, то-

ва значи да се лѣкувашъ. Прѣстане ли човѣкъ да жали, той се намира въ неестествено положение. Сухитѣ дървета никого не жаятъ. Умрѣлитѣ хора никого не жаятъ. Изпадналитѣ търговци никого не жаятъ. Болнитѣ хора никого не жаятъ. Тия хора се намиратъ въ аномално състояние и казватъ: насъ нищо не чи интересува. Който казва, че отъ нищо не се интересува, той не говори истината. Защо? — Защото, като стане въпросъ за ядене и пиене, той се интересува; като стане въпросъ за печелене на пари, той пакъ се интересува. Възможно е нѣкои работи да не го интересуватъ, но има причини за това. Запримѣръ, нѣкой човѣкъ не се интересува отъ истината; другъ не се интересува отъ правдата; трети не се интересува отъ знанието. Защо? — Има причини, които заставятъ човѣка отъ едно нѣщо да се интересува, а отъ друго да не се интересува.

За да се интересува човѣкъ отъ нѣщо, той трѣбва да си отговори на всички въпроси, които възникватъ въ ума му. За тази цѣль той трѣбва да работи. Учителътъ прѣподава извѣстенъ прѣдметъ на ученицитѣ си, но дойде ли до нѣкои практически задачи по този прѣдметъ, тѣ непрѣменно трѣбва да се рѣшатъ. Доколкото ученицитѣ се интересуватъ отъ тия задачи, дотолкова тѣ ще ги рѣшатъ правилно. Ако не се интересуватъ отъ тѣхъ и оставатъ на този, или на онзи да ги рѣши, тѣ ще ходятъ и ще се връщатъ отъ училище, но ще останатъ недоучени, невѣжи. За такива хора турцитѣ

казватъ: „Теле дошълъ, волъ си отишълъ“. Тази поговорка не е за българитѣ. Смисълътъ, който ориенталецътъ влага въ едно изречение, е различенъ отъ този, който европейецътъ може да разбере. Защо? — Защото европейскитѣ езици сж аналитични, а източнитѣ — образни. Подъ думата „животно“ турчинътъ разбира сжщество, което не мисли за високи работи. Отъ сутринъ до вечеръ волътъ, напримѣръ, мисли само за ядене. Щомъ се наяде, той казва: нищо повече не ме интересува. Смисълътъ на живота е въ яденето. И наистина, волътъ не се интересува нито отъ наука, нито отъ музика, нито отъ изкуство. Ако има нѣщо благородно въ животнитѣ, то се дължи на останки отъ минала култура, прѣзъ която тѣ нѣкога сж живѣли. Обаче, въ този животъ животнитѣ нищо не сж придобили. Мнозина мислятъ, че съ дресирането на животнитѣ се придобива нѣщо. Не, дресировката е амалгама, която е поставена върху обикновеното стъкло, да го прѣвърне на огледало. Дресировката не е реалностъ. Реални нѣща сж тия, които се отнасятъ до самия характеръ; реални нѣща сж тия, които сж качества, атрибути на живота.

„Жалъ ми е за народа“. Казвате: какво се разбира подъ думата „народъ“? Ако подъ думата „народъ“ разбирате сборъ отъ хора, отъ пѣсчинки или отъ сѣменца, това не е народъ. Подъ думата „народъ“ се разбира сборъ отъ копнеещи души, съ пробудено съзнание, отъ които зависи бъдещето на човѣчеството. Тѣзи души сж носители на новото.

За този народъ, именно, говори Христосъ. На този народъ трѣбва да се даде това, което майката дава на дѣтето си. Защо майката дава толкова много на дѣтето си? — Защото тя вижда, че въ това дѣте има дарби и способности, на които трѣбва да се дадатъ условия да се развиватъ. На сжщото основание и съврѣменнитѣ хора трѣбва да пазятъ народа, този сборъ отъ разумни души, защото въ тѣхъ е вложено красивото, великото.

И тъй, трѣбва да свържете мисълта за народа съ красивото, съ великото въ живота. Кои нѣща могатъ да се свързватъ? Обикновено хората свързватъ началото на нѣщата съ тѣхния край. Животъ, въ който не могатъ да се свържатъ двата края, той се намира въ безизходенъ пжтъ. Въ такъвъ животъ нѣма никакъвъ прогресъ, никакво развитие. Всѣки човѣкъ, който има начало на живота си, а нѣма край, той нищо не може да постигне. Който пъкъ има край на живота си, а нѣма начало, и той нищо не постига. На това основание, човѣкъ трѣбва да си изработи нова философия за живота. Запримѣръ, да вземемъ идеята за младия и за стария човѣкъ. Какво разбиратъ съврѣменнитѣ хора подъ думитѣ младъ и старъ човѣкъ? Тѣ опрѣдѣлятъ младия и стария човѣкъ споредъ броя на годинитѣ. Можете ли, споредъ съврѣменнитѣ научни теории, да опрѣдѣлите, отдѣ започва началото на младостта и старостта и дѣ свършватъ? Казвамъ: краятъ на младостта е начало на

старостта, а краятъ на старостта е начало на младостта. Слѣдователно, човѣкъ е младъ само до зенита на слънцето, до обѣдъ. Започне ли слънцето да слиза надолу, къмъ ладне, той започва да става старъ. Всѣко друго опрѣдѣление за младия и за стария човѣкъ е механическо и не е съгласно съ законитѣ на природата. Всѣка наука, всѣка култура, която не върви паралелно съ законитѣ на разумната природа, тя е осждена на изчезване, на смъртъ. Сжщото се отнася и до живота на човѣка: младиятъ, който не може разумно да използва своята младостъ, той преждевременно остарява; стариятъ, който не може разумно да използва старостта си, той преждевременно умира. Да остарѣешъ преждевременно, това подразбира да изгубишъ най-красивото въ живота си; да умрешъ преждевременно, това подразбира да изгубишъ най-цѣнното — живота.

Питамъ: каква е задачата на младия човѣкъ? — Да живѣе споредъ законитѣ на младостта. Каква е задачата на стария? — Да се подмлади. Въ това седи смисъла на живота. Ако човѣкъ мисли, че като се роди веднѣжъ, трѣбва да расте, да бжде младъ известно време и слѣдъ това да остарѣе и да умре, той не разбира смисъла на живота. То е все едно да се качишъ на върха на една планина, да поседишъ известно време тамъ и слѣдъ това да слѣзешъ. Въ материалния свѣтъ е така, човѣкъ трѣбва да се качи на върха на една планина и слѣдъ това да слѣзе, но въ духовния свѣтъ законитѣ сж други

Тамъ нѣма смисълъ човѣкъ да се качва на планината и послѣ да слиза. Понеже законитѣ въ духовния свѣтъ се различаватъ отъ тия на физическия, затова хората казватъ: защо животътъ не върви гладко? Най-новитѣ научни теории твърдятъ, че веществото, съ което е изпълнено пространството, нѣма еднаква гъстота навсѣкждѣ, вслѣдствие на което не е еднакво разпрѣдѣлено. Слѣдователно, дѣто веществото е по-рѣдко, тамъ съпротивлението е по-малко; дѣто веществото е по-гъсто, съпротивлението е по-голѣмо. Сжщиятъ законъ се отнася и за свѣтлината. Това може да се докаже съ редъ математически формули. Всѣко нѣщо трѣбва да се докаже. Не е достатъчно само да се твърди, че нѣщо е морално, или че е религиозно. Така и бабитѣ знаятъ. Лесно е да се каже, напимѣръ, че това е морално, или че не е морално. То трѣбва да се докаже! Въ сжщностъ, какво нѣщо е моралътъ?

Сега, ще приведа единъ примѣръ за морала на съврѣменнитѣ хора. Когато Господъ създалъ свѣта, направилъ и пеперудата. Единъ день тя пожелала да слѣзе на земята, за която цѣль Богъ я изпратилъ съ нѣкаква мисия. Като слѣзла на земята, тя хвърчала нагорѣ-надолу, извършвала дадената ѝ задача, но по едно врѣме трѣбвало да мине покрай паяжината на единъ голѣмъ паякъ. Като я видѣлъ тъй красива, той се захласналъ въ нея и казалъ: моля те, кацни на една отъ моитѣ жички. Ако кацнешъ, ще ми направишъ най-голѣмото добро, което нѣкое сж-

щество досега е могло да ми направи. — Не мога, имамъ важна работа. — Моля те, кацни, голѣмо добро ще ми направишъ. Най-послѣ тя се съгласила да направи едно добро на паяка и кацнала на паяжината му. Кацнала и тамъ останала, не могла повече да излѣзе. Паякътъ започналъ да се оглежда налѣво-надѣсно, да не види нѣкой, какво ще прави. Въ това врѣме ангелъ Израилъ миналъ покрай пеперудата и чулъ, че тя викала за помощъ. Този ангелъ билъ изпратенъ на земята съ специална мисия, да направи нѣкакви научни изслѣдвания, за която цѣль носилъ въ ржката си една книга. Споредъ закона на ангелитѣ, той трѣбвало да държи книгата съ двѣтѣ си ржцѣ, да не я изпусне. Като чулъ зова на пеперудата за помощъ, той се замислилъ, по какъвъ начинъ да ѝ помогне. Ако рече да я хване съ ржката си и да я освободи отъ паяжината, той трѣбва да държи книгата само съ едната си ржка. Да направи така, той ще изгуби нѣщо велико, което ще коштува цѣлия му животъ. Ако не ѝ помогне, пакъ лошо. Спрѣлъ се ангелътъ на пжтя и започналъ да мисли, какъ да спаси пеперудата. Най-послѣ намѣрилъ единъ начинъ: обърналъ се къмъ паяка и го запиталъ, какво говори съ пеперудата. Паякътъ отговорилъ: искахъ малко да се пошегувамъ, да се поразговоря съ пеперудата, но тя се уплаши и започна да вика за помощъ. Паякътъ излѣгалъ. Тогава ангелътъ му казалъ: двѣтѣ жички, на които сж стъпили крачката на пеперудата, показватъ мѣр-

ката, отъ която зависи успѣха на твоя животъ. Ако откъснешъ тѣзи двѣ жички отъ паяжината си, ти ще намѣришъ мѣрката на твоя животъ, и щастieto ще те слѣдва навсѣкждѣ. Изпълнишъ ли това, то е единственото нѣщо, което може да те направи щастливъ. Паякътъ откъсналъ двѣтъ жички, на които пеперудата стѣпила, и тя хвъркнала. И досега паякътъ показва тази мѣрка и съжалява, че го излъгали. Той казва: да не бѣхъ послушалъ ангела, щѣхъ повече да спечеля, поне щѣхъ да изямъ пеперудата. Той и до днесъ мѣри съ тази мѣрка, но все не може да разрѣши живота.

Казвамъ: човѣкъ трѣбва да намѣри една мѣрка въ живота си, която, като приложи, да бѣде щастливъ. Днесъ всички хора търсятъ тази мѣрка. Намѣрятъ една мѣрка, приложатъ я, укаже се, че не е тази, която търсятъ. Намѣрятъ друга мѣрка, и тя не подхожда. Тѣ все мѣрятъ живота си, като паяка, но и до днесъ не сж го разрѣшили, още не сж намѣрили истинската мѣрка. Паякътъ съжалява, че не изялъ пеперудата, но ако бѣше я изялъ, досега нито едиць паякъ нѣмаше да остане живъ. Какво по-големо нещастие отъ това за рода на паяка? Той трѣбва да благодари, че се намѣри ангелъ Израилъ да го посвѣтва, какво да прави, та всички паяци да останатъ живи. Всѣки трѣбва да знае, че има само една мѣрка въ живота, която непрѣменно трѣбва да се намѣри. Тя е идеалътъ, къмъ който всѣки се стреми.

Христосъ казва : „Жалъ ми е за народа.“ Да съжалявашъ нѣкого, това е отрицателенъ методъ. Кой е положителниятъ методъ ? — Да се радвашъ. Тогава, трѣбва да се каже : „Радвамъ се за народа.“ Кое е по-хубаво : да ти е жалъ за народа, или да се радвашъ за народа ? — Да се радвашъ за народа е по-хубаво, отколкото да ти е жалъ за него. Когато се радва човѣкъ за народа ? Сега, азъ искамъ хората да мислятъ по новъ начинъ. Мислятъ ли така, тѣ ще разбератъ, когато трѣбва да се радватъ за народа. Ако съвременнитѣ хора не дойдатъ до новия начинъ на мислене, тѣ нѣма да иматъ абсолютно никакво понятие за любовта, за мждростта, за истината, за живота и за смисъла му. Тѣ ще ядатъ и пиятъ, ще се раждатъ, ще растатъ, ще остаряватъ, ще имъ проповѣдватъ за задгробния животъ, но всичко това сж смѣтни идеи. Отъ тѣзи идеи въ ума на човѣка се образува една каша, и той изпада въ комично положение. Комичното е тамъ, че и тия, които вѣрватъ въ живота, умиратъ, както и тия, които отричатъ живота. Като умре нѣкой, който отрича живота, направятъ му гробъ, съ хубавъ паметникъ и пишатъ отгорѣ : тукъ почива еди-кой си великъ човѣкъ. Питамъ : щомъ не вѣрватъ въ задгробния животъ, и казватъ, че слѣдъ смъртта човѣкъ изчезва, защо го търсятъ въ гробищата ? Смѣшно е да се копае тамъ, дѣто нѣма имане. Да се копае тамъ, дѣто знаятъ, че има заровено имане, разбирамъ. Да копаятъ тамъ, дѣто ще излѣзе вода, разбирамъ ;

да копаятъ тамъ, дѣто нѣма вода, не разбирамъ. То е все едно да търсите човѣка въ гроба. Ако вѣрвате, че слѣдъ смъртта човѣкъ изчезва, защо го търсите въ гробищата? Ако пъкъ вѣрвате, че и слѣдъ смъртта си човѣкъ живѣе, тогава извикайте го по телефона, да ви се обади. Щомъ мислите, че е живъ, трѣбва да влѣзете въ връзка съ него. Въ Стария Завѣтъ, въ врѣмето на царь Саула, се говори за жени бѣсовъпрошателки, които се разговаряли съ духове. Понеже, съ своитѣ прѣдсказания, тѣ внасяли смутъ въ сърцата на хората, Саулъ издалъ законъ противъ тѣхъ, съ който строго се прѣслѣдвало всѣко прѣдсказание.

Единъ български ясновидецъ ходилъ по селата да прѣдсказва на хората, какво има да имъ се случи. На единъ отъ селянитѣ се изгуби на диканята, и той прѣдсказалъ, че тя се намира въ олтаря на църквата. Наистина, диканята се намѣрила въ олтаря, но затова му ударили такъвъ бой, че той и до днесъ не може да го забрави. Той казалъ на близкитѣ си: още веднѣжъ нѣма да прѣдсказвамъ, дала има диканя въ олтаря, или не. Да оставимъ този въпросъ настрана, но казвамъ: днесъ много отъ съврѣменнитѣ хора вършатъ голѣми прѣстѣпления все въ името на Бога, въ името на любовта, мъдростта и истината. Въ това отношение, азъ дѣля хората на двѣ категории: безвѣрници и вѣрващи. Първитѣ сж безвѣрници отвѣнъ, а вѣрващи отвѣтрѣ. Тѣ сж материалиститѣ. Втората категория сж вѣрващи отвѣнъ, а безвѣрници от-

вжтрѣ. Тѣ сж съврѣменнитѣ религиозни хора. Днесъ безвѣрието е проникнало не само въ България, но по цѣлия свѣтъ. Не е лошо човѣкъ да бжде безвѣрникъ; не е лошо човѣкъ да бжде и вѣрвашъ, но при извѣстни условия. Материалистътъ казва: азъ не вѣрвамъ въ нищо. Ти не вѣрвашъ въ Бога, но вѣрвашъ въ злото, въ силата, въ паритѣ, въ себе си. Значи, ти отричашъ едно, а вѣрвашъ въ друго. Религиозниятъ казва: азъ вѣрвамъ само въ Бога. Това значи: ти вѣрвашъ въ Бога, а не вѣрвашъ въ себе си, въ паритѣ, въ силата и въ редъ външни прояви на живота. И едната, и другата вѣра прѣдставя сухъ клонъ на нѣкое дърво. Този клонъ може ли да донесе нѣщо? Той остава за винаги сухъ клонъ, който нищо не допринася на човѣка. Сухиятъ клонъ на дървото е сухата вѣра въ живота. Колкото е важно безвѣрието на материалиста, толкова е важна вѣрата на религиозния. И едното, и другото нищо не донасятъ на човѣка.

Казвамъ: жива, абсолютна вѣра е нужна за човѣка. Тази вѣра съставя частъ отъ цѣлото. Тя е живъ клонъ отъ цѣлото дърво. Този клонъ се развива, пуца листа и цвѣтове и въ края на краищата дава плодове. Живата вѣра е атрибутъ на човѣшкото развитие. Безъ нея човѣкъ не може правилно да се развива. Вѣрата е проводникъ, срѣда, въ която човѣкъ живѣе. Тя е законъ, по който човѣшкиятъ умъ работи. Безъ тази вѣра нито учениятъ става ученъ, нито материалистътъ може да работи, нито набожниятъ осмисля жи-

вота си. Всъки човѣкъ има вѣра, споредъ разбиранията си. Въ широкъ смисълъ на думата, вѣрата сѣществува въ човѣка като вжтрѣшна необходимостъ, като вжтрѣшенъ принципъ. Тя не е нѣкаква отвлѣчена идея. Вѣрата е възможностъ за проявление на човѣшкия умъ. Най-възвишеното въ човѣка е неговиятъ умъ. Да мисли човѣкъ, това е най-голъмото благо за него. Да мисли човѣкъ, това е най-голъмата дарба, дадена му отъ Бога. Питамъ: какви трѣбва да бждатъ мислитѣ на човѣка? Мислитѣ на човѣка трѣбва да бждатъ чисти, свѣтли и прави. Нечиститѣ мисли сѣ условие за всички болести и нещастия въ живота.

Съврѣменнитѣ учени говорятъ за електрично и магнетично поле на дѣйствие, но тѣ разбиратъ само външната, материалната страна на въпроса. Физицитѣ казватъ, че енергиитѣ на електричеството вървятъ по прави линии, а тѣзи на магнетизъма — по криви, вълнообразни линии. Слѣдователно, срѣдата, въ която се движатъ електричнитѣ сили е порѣдка отъ тази, въ която се движатъ магнетичнитѣ сили. Обаче, дѣто се образува поле на електрична дѣятелностъ, едноврѣменно съ него се образува и магнетично поле. Оттамъ, щомъ се усилива дѣятелността на електричното поле, усилива се и дѣятелността на магнетичното. Тази дѣятелностъ не е еднообразна. Дѣятелността на електричеството не е такава, каквато е дѣятелността на магнетизъма, но между електричеството и магнетизъма има тѣсна връзка. Споредъ този

законъ, ако мислитъ или желанията на човѣка попаднатъ въ дѣятелността на електричното поле, тѣ указватъ извѣстно влияние върху него. Той постепенно започва да изтънява, става сухъ, нервень, губи мазнинитѣ си, и всички казватъ за него, че е неврастеникъ. Обаче, ако мислитъ или желанията на човѣка попаднатъ въ дѣятелността на магнетичното поле, той започва да увеличава мазнинитѣ въ тѣлото си, постепенно надебелява, лицето му става като мѣсечина, а той цѣлъ заприлича на буре. И при едното, и при другото положение има опасности. Човѣкъ не трѣбва да бжде нито много сухъ, нито много пълень. И двѣтъ положения сж крайности въ живота.

И тъй, крайното изтъняване е полюсь на електричеството; крайното надебеляване е полюсь на магнетизъма. Въ сжщностъ, какво нѣщо е електричество, и какво магнетизъмъ, точно не се знае. Съврѣменнитѣ учени знаятъ, че въ отрицателния полюсь на електричеството се явява свѣтлина, но този полюсь сжщеврѣменно е поле на магнетична дѣятелность. Слѣдователно, свѣтлината се явява въ полето на магнетизъма. Старитѣ окултисти наричатъ положителното електричество мъжки принципъ, а отрицателното — женски. Подъ думата „мъжки принципъ“ не се разбира мъжъ, но се разбира силния принципъ. Подъ думата „мъжъ“ мнозина разбиратъ сжщество, което има мустаци и брада. Ако мустацитѣ сж отличителниятъ бѣлѣгъ на мъжа, какво ще кажете за нѣкои женски животни,

които иматъ мустаци? Смѣшно е да се взиматъ космитѣ за характеренъ бѣлѣгъ на мъжа. Други хора опрѣдѣлятъ мъжа по вѣждитѣ, по челюститѣ и по редъ още външни бѣлѣзи. Тѣ казватъ, че вѣждитѣ на мъжа били по-ебели отъ тия на жената; челюститѣ му били по-издадени отъ тия на жената и т. н. Не, това не сж качества, по които мъжътъ може да се опрѣдѣли.

Съврѣменнитѣ хора трѣбва да дойдатъ до сжщественото, до истинското знание въ живота. Какво може да имъ даде съврѣменното знание, или съврѣменната религия, ако тѣ нѣматъ отношение къмъ нея? Ако науката или религията нѣма извѣстно отношение къмъ мене, ако не може да ми даде свѣтлина, да осмисли живота ми и да ми даде потикъ къмъ възвишеното въ свѣта, защо ми е тази наука, или тази религия? Ако безвѣрието не може да осмисли живота ми, защо ми е то? Ако безвѣрието осмисля живота ми, то е на мѣстото си. Който е безвѣрникъ отвънъ, той е вѣрващъ отвжтрѣ. Съ такъвъ човѣкъ и азъ съмъ съгласенъ. По-добрѣ е човѣкъ да носи вѣрата отвжтрѣ, а безвѣрието отвънъ, отколкото вѣрата отвънъ а безвѣрието отвжтрѣ.

Сега, ще приведа единъ примѣръ за единъ архиерей отъ миналитѣ епохи, който отвънъ билъ вѣрващъ, а отвжтрѣ — безвѣрникъ. Жената на единъ отъ добритѣ приятели на архиерея умрѣла, и той отишълъ при него, да потърси утѣха за голѣмата си скръбъ. Той казалъ: голѣма е скръбъта ми, иде ми

да се самоубия. Не мога да живѣя безъ жена си. Архиереятъ му отговорилъ: не ставай такъвъ будала! Ти трѣбва да знаешъ, че щомъ човѣкъ умре, всичко съ него се свършва. Яжъ и пий, весели се въ живота; жени много има, не е само една. Азъ съмъ се убѣдилъ въ това, което ти говоря. Животътъ е само на земята! Умре ли човѣкъ, всичко се свършва. Това, което проповѣдвамъ, се отнася до простата маса.

Питамъ: защо този архиерей не изповѣда убѣждението си прѣдъ своитѣ пасоми, а имъ проповѣдва това, въ което не вѣрва? Въ този случай, безвѣрникътъ, който открито пише своитѣ убѣждения въ вѣстниците, седи по-високо отъ архиерея, който не смѣе да изповѣда своето дълбоко убѣждение. Съ това азъ не осждамъ архиерея, защото и той си има свои схващания, но казвамъ, че той е актьоръ, който играе на сцената. Нима актьорътъ, който играе роля на умиращъ и страда, мжчи се, плаче, дѣйствително страда? Нѣкой умиращъ страдалъ, мжчилъ се, а актьорътъ на сцената се сили да покаже, какъ страдалъ този умиращъ. Слушалъ съмъ въ странство видни проповѣдници, знаменити капацигети по духовната наука, които говорятъ съ голѣмо краснорѣчие, искатъ да покажатъ на хората, какъ страдалъ Христосъ на кръста. Казвамъ: много лесно е човѣкъ да покаже на хората, какъ страдалъ Христосъ. Който иска да разказва на хората за страданията на Христа, той прѣдварително трѣбва

да е изпиталъ тия страдания. Достатъчно е да забие четири гвоздеа въ ржцѣтъ и краката си, за да разбере страданията на Христа. Нѣкой казва, че обича Христа. Питамъ: ти, който толкова много обичашъ Христа, защо не се откажешъ отъ удоволствията на живота и тръгнешъ като Него отъ село въ село да проповѣдвашъ учението Му? Ти седишъ въ стаята си и разисквашъ върху това, което Христосъ никога не е проповѣдвалъ. Ако Христосъ дойде днесъ въ свѣта, Той ще се очуди на онова, което съврѣменнитѣ хора проповѣдватъ въ Негово име.

Въ свѣта сществува единъ великъ законъ, който не трѣбва да се измѣня. Който се е опиталъ да измѣни този законъ, той е строшилъ главата си. Този великъ законъ е канара, въ която всички гърнета до едно се строщаватъ. Хиляди царе, князе, проповѣдници, владици, учени и прости сж строшили главитѣ си въ тази канара. Защо? — Защото всички се стремятъ да разрѣшатъ важнитѣ въпроси на живота, безъ да знаятъ правилния начинъ за разрѣшението имъ. Запримѣръ, защо трѣбва да се доказва на хората, какъ страдалъ Христосъ? Не е важно да се доказва на хората, какъ страдалъ и какъ умрѣлъ Христосъ. Прѣди всичко, Христосъ никога не е умиралъ. Той опита смъртта, но не умрѣ. Днесъ Христосъ е между хората, въ църквитѣ, говори, проповѣдва, но всички Му казватъ: почакай още малко, не е врѣме за тази работа. Не слизай още да поставяшъ новъ редъ и порядкъ въ свѣта. Ние не сме

си отживѣли. Младата мома казва на Христа: почакай малко, азъ не съмъ срещнала още своя възлюбенъ. Майката, на която прѣдстои да ражда, казва: не бързай толкова, азъ още не съмъ родила. Студентътъ казва: почакай малко, докато свърша наукитѣ си. Астрономътъ казва: почакай малко и менъ, искамъ да напиша своята научна теория. Казвамъ: тия хора не разбиратъ, защо Христосъ иде при тѣхъ. Когато Христосъ отива при младата мома, Той иска да я накара да се замисли, кой е истинскиятъ ѝ възлюбенъ. Когато отива при майката, Той иска да ѝ каже: знаешъ ли, какъ трѣбва да отглеждашъ дѣтето, което ще родишъ? Богъ ти изпраша това дѣте, а ти трѣбва да се научишъ да го гледашъ. Като отива при астронома, Той му казва: като пишешъ тази научна теория, знаешъ ли, защо Богъ създаде свѣта? Можешъ ли да подигнешъ човѣчеството съ своята теория? Като отива при богослова, който пише нѣкакъвъ трактатъ за началото на Битието, Христосъ и на него казва: не бързай да довършишъ своя трактатъ. Знаешъ ли съ какъвъ въпросъ си се заелъ?

Сега, и вие можете да ме запитате: какво искате да ни кажете? При единъ знаменитъ учителъ се приближава единъ апашъ, неговъ ученикъ. Това се случило въ Лондонъ. Учителътъ запиталъ ученика: какво искашъ отъ менъ? — Ще ти отговоря слѣдъ единъ день. Ученикътъ си заминалъ, безъ да каже нѣщо на учителя си. Слѣдъ заминаването му, учителътъ веднага бръкналъ въ джоба

си и видѣлъ, че златниятъ му часовникъ изчезналъ. Той намѣрилъ ученика си и му казалъ: така ли трѣбваше да постъпишъ съ менъ, да оберешъ учителя си? Ученикътъ отговорилъ: учителю, азъ държахъ изпитъ прѣдъ тебъ. Бѣхъ си казалъ, че ако мога да те обера, значи, добръ съмъ научилъ занаята си. Учителътъ му казалъ: ти си добъръ ученикъ, затова, подарявамъ ти моя часовникъ, не го искамъ иазадъ. Ти го заслужавашъ. Казвамъ: азъ не се спирамъ върху лошата страна на живота, но похвалявамъ този ученикъ, понеже е могълъ да обере своя учителъ. Затова учителътъ му казалъ: не е достатъчно само да откраднешъ часовника, но трѣбва да си служишъ съ него, да го използувашъ правилно. Щомъ можешъ да го използувашъ правилно, азъ ти го подарявамъ. Това подразбира: ако можешъ да вземешъ истината и да я приложишъ въ живота си, ти си добъръ ученикъ.

Казвате: ние искаме да знаемъ истината. Питамъ: защо ви е тази истина, ако не може да ви служи? — Ние искаме знание. — Защо ви е това знание, ако не може да ви служи? — Ние искаме любовъ. — Защо ви е тази любовъ, ако не може да ви служи? Ако истината, знанието, любовта и свободата могатъ да ви служатъ, тѣ сж добръ дошли за васъ.

Много отъ съврѣменнитѣ хора иматъ лични разбирания за живота. Всичкитѣ имъ дѣйствия сж насочени къмъ придобиване лични блага. Казвамъ: въ свѣта лично благо не

сществува и не може да се постигне. То сществува върременно само, но не и постоянно. Смисълът на живота не е въ личното благо. Който живѣе за своето лично благо, той самъ се обезличава. Това не значи, че човѣкъ не трѣбва да се стреми къмъ лично благо, но ако той мисли, че постигането на това благо разрѣшава всички въпроси въ живота, той се самозаблуждава. Когато човѣкъ напусне земята, дѣ оставатъ общественото положение, богатство, знание, които той е придобилъ? Когато човѣкъ остарѣе, дѣ остава неговата младостъ? Стариятъ трѣбва да се подмлади, а младиятъ — да запази младостта си. Смисълът на великия животъ седи въ трансформиране, въ прѣвръщане на енергиитѣ отъ едно поле въ друго, при което електричните сили могат да се прѣвърнатъ въ магнетични, а магнетичнитѣ — въ електрични. Въ природата сществува законъ за прѣвръщане на енергиитѣ.

Всички колебания, всички промѣни, които ставатъ въ природата, се дължатъ на външни закони. Прѣди 15—20 години говорихъ на хората за връзката, за отношенията между слънчевитѣ петна и явленията на земята, но тѣ казваха, че това е глупава работа, нѣкаква фантазия. Обаче, съвременнитѣ учени се убѣдиха, че дѣйствително, между слънчевитѣ петна и живота на земята има разумна връзка. Запримѣръ, съ увеличаването петната на слънцето се увеличаватъ броя на браковетѣ, плодородието, землетресенията, пожаритѣ, убийствата и т. н.

Връзката между петната на слънцето и явленията на земята е разумна, съзнателна, а не механическа. Когато отидете на бойното поле и наблюдавате, какъ гранатитъ се пукатъ една слѣдъ друга, това явление привидно изглежда механическо, но задъ всѣка граната седи едно разумно същество, което ржководи това дѣйствие по извѣстни правила и закони. Колкото съществата, които взиматъ участие въ войната, сж по-разумни, толкова по-правилно става тя. При това, трѣбва да се знае, че разумниятъ човѣкъ е всѣкога посиленъ отъ глупавия.

Нѣкой казва: не си струва човѣкъ да живѣе. Не, така може да говори само онзи, който не разбира основния законъ на живота. Защо не струва да се живѣе? Защото имало зло въ свѣта. Когато се говори за злото и за доброто, човѣкъ трѣбва да има прѣдъ видъ слѣдния законъ: злото въ началото е силно, на края е много слабо. Злото въ началото всичко придобива, а на края всичко изгубва. Доброто въ началото е крайно слабо, а на края е всесилно. Доброто въ началото почти всичко губи, а на края почти всичко печели. Който живѣе съ доброто, въ началото ще губи, въ края ще печели; който живѣе съ злото, въ началото ще печели, въ края ще губи. Както виждате, азъ съмъ гадателъ. Казвате: какъ знаешъ това? — Зная го, както зная, че $2 \times 2 = 4$.

Прѣди години срѣщамъ единъ варненски адвокатъ, който минаваше за голѣмъ

философъ, и той ми казва: само животътъ на земята е реаленъ. Прѣдъ видъ на това, веднѣжъ човѣкъ живѣе на земята, той трѣбва да се осигури. Трѣбва ли да бжде играчка на живота? Възъ основа на горния законъ, азъ му казвамъ: нѣма да мине много врѣме, и ти ще изгубишъ всичко, което имашъ днесъ. Слѣдъ това въ тебъ ще стане голѣмъ прѣвратъ, ще измѣнишъ начина на живота си. — Това не може да бжде! Ти само си приказвашъ; не си, гадателъ. — Самъ ще опиташъ това. Ще провѣришъ думитѣ ми, и като ме срещнешъ нѣкой день, ще кашешъ, дали съмъ правъ, или не. На онзи, който живѣе съ доброто, казвамъ: днесъ ти си бѣденъ човѣкъ; трѣнъ да завъртишъ въ кѣщата си, нѣма дѣ да се закачи. Обаче, слѣдъ 20 години най-много, ти ще имашъ всичко. — Отдѣ знаешъ? — Това е моя работа. Твоя работа е, когато думитѣ ми се сбжднатъ, да се увѣришъ, че съмъ билъ правъ. Това е наука, която не е дошла на готово, но съмъ я придобилъ съ дълго изучаване на природата, на разумния животъ. Само по този начинъ азъ съмъ дошълъ до строго опрѣдѣлени закони. Азъ мога да ви кажа, че прѣди менъ е имало хора, които сж изучавали природата и живота, а мога да ви кажа, че прѣди менъ не е имало другъ човѣкъ. Азъ съмъ първиятъ човѣкъ въ свѣта. Какво ще кажете на това? Ще кажете, че е много казано. Ако кажа, че прѣди менъ е имало много хора, тогава не е много казано. Какво вие ще кажете, не е важно за мене. Всѣки може да каже за себе

си сжщото. Христосъ каза : „Прѣди да бѣше Аврамъ, азъ бѣхъ“. Значи, Аврамъ дойде слѣдъ Христа. Това подразбира пробуждане на Неговото съзнание. Азъ не говоря за своето име, но за вжтрѣшното азъ, което е било въ началото на Битието, което е сжществувало въ Бога още прѣди създаването на свѣта. Въ този смисълъ, всѣки може да каже „азъ“. Азъ, ти, той, това сж имена на едно и сжщо лице. Тѣ се отнасятъ до онѣзи, които разбиратъ вжтрѣшния смисълъ на живота.

Казвате нѣкому: ти си лошъ човѣкъ; ти си първокласенъ будала. Той веднага се докача. Защо трѣбва да се докачашъ? Прѣди всичко ти не знаешъ, кой е този „ти“, за когото се говори. Има единъ „ти“, който е много лошъ, но кой е той, не знаешъ. Нека се изправи прѣдъ тебъ, да го видишъ. Ако нѣкой ви каже, че ти, Иванъ, или Драганъ си много лошъ човѣкъ, кажете му: моля ви се, господине, изнесете конкретно една моя по-стѣпка, да видя, кому съмъ направилъ зло, кого съмъ спъналъ въ пжтя, на кого паритѣ съмъ изялъ и т. н. Който иска да говори истината, конкретно трѣбва да говори. Въ истината има единъ строго опрѣдѣленъ моралъ, който не търпи абсолютно никаква критика. Вънъ отъ истината има много морални положения. Тѣзи положения хората наричатъ моралъ. Такъвъ моралъ иматъ и животнитѣ. Запримѣрь, лисицитѣ въ сѣверния полюсъ подържатъ слѣдния моралъ: когато една лисица само се допре до нѣкоя ко-кошка и не успѣе да я изяде, допре ли се

друга лисица до сжщата кокошка, първата непосѣга къмъ нея. Тя счита кокошката собствено-
 ностъ на първата лисица. Както виждате,
 за лисицата нѣма писанъ законъ, нѣма
 стражарь, който да я слѣди. Тя казва: не
 трѣбва да бутамъ тази кокошка, тя не е моя;
 азъ нѣмамъ право на нея.

Казвамъ: ако Провидѣнието подложи съ-
 врѣменнитѣ хора на изпитъ, да провѣри, до-
 дѣ сж стигнали въ своитѣ морални разби-
 рания, той ще бжде слѣдниятъ. Прѣдставете
 си, че единъ пролѣтенъ день, когато трѣвата
 се е хубаво раззеленила, цвѣтята разцвѣтѣли,
 птичкитѣ запѣли своитѣ сладкопойни пѣсни,
 хора отъ всички съсловия — царе, князе, ду-
 ховни лица, сѣдии, адвокати, писатели, поети,
 бѣдни и богати, учени и прости, мжже, жени
 и дѣца — сж трѣгнали на разходка. Обаче, по
 нѣкаква случайностъ, тѣ всички сж закжсали
 и нѣматъ нищо въ себе си, нито хлѣбъ, нито
 пари. Тѣ виждатъ на пжтя една голѣма тор-
 ба съ английски златни стерлинги. Какво ще
 направятъ тия хора? У всѣки ще се яви же-
 лание да вземе торбата за себе си, да се
 осигури. Питамъ: каква култура е тази, ко-
 гато всѣки мисли само за себе си? Въ даде-
 ния случай всѣки трѣбва да погледне на тор-
 бата съ злато като на торба съ орѣхи и ка-
 то мине покрай нея, да си вземе по единъ-
 два орѣха за споменъ и да продължи пжтя
 си. Правилно е всѣки да си вземе по единъ
 орѣхъ само. Вземе ли два орѣха, той върши
 прѣстѣпление. Такъвъ е законътъ на приро-
 дата. Когато нѣкой човѣкъ влѣзе въ една

градина, споредъ законитѣ на природата, той трѣбва да си откъсне само една ябълка; ако откъсне двѣ ябълки, той върши прѣстѣпление. Ще кажете: какво може да направи човѣкъ съ единъ орѣхъ, или съ една ябълка? Едно врѣме плодоветѣ не били като сегашнитѣ; тѣ били много по-голѣми. Съ единъ орѣхъ човѣкъ се е нахранвалъ. Едно-врѣмешнитѣ ябълки сж били голѣми, всѣка ябълка е тежала по два килограма. Това е само за обяснение, не искамъ да ви заставя непрѣменно да вѣрвате. Нѣкои ябълки сж тежали и по десетъ килограма, само че опашкитѣ имъ сж били жилави.

Сега, ако искамъ да повѣрвате, трѣбва да ви доказвамъ тия нѣща, както единъ грѣцки попъ доказвалъ на своитѣ пасоми единъ стихъ отъ Евангелието. Той имъ цитиралъ стиха, въ който се казва, че Христосъ нахранилъ нѣколкохиляденъ народъ съ петъ хлѣба и двѣ риби. За да убѣди слушателитѣ си въ истинността на този фактъ, той казалъ: братя християни, вие трѣбва да знаете, че тѣзи петъ хлѣба не сж били като сегашнитѣ; тѣ били голѣми като могили. Между слушателитѣ имало единъ овчаръ, който, като чулъ тия обяснения на попа, свирналъ съ уста. — Защо свиришъ? Какво искашъ да кажешъ съ това? Овчарътъ отговорилъ: не се очудвамъ, че хлѣбоветѣ били голѣми като могили, но се чудя, каква ли е била устата на пещъта, въ която се пекли тия хлѣбове!

Нѣкои отъ съврѣменнитѣ научни теории мязатъ на тия попски обяснения. Понѣкога вие искате да направите нѣщата, както трѣбва, но примѣсвате желаніята си, вслѣдствие на което не успѣвате. Всѣки човѣкъ трѣбва да има непрѣодолимо желание да изнесе истината въ нейната вжтрѣшна чистота. Ако човѣкъ вѣрва въ Бога, а умира, каква е тази вѣра? Ако човѣкъ страда и върши грѣхове, а обвинява Бога за тия страдания, безъ да Го е видѣлъ, какъвъ моралъ е този? Това показва, че човѣкъ е забравилъ добринитѣ, които Богъ му е направилъ.

За обяснение на послѣдната мисль, ще приведа слѣдния примѣръ. Единъ бѣденъ, добъръ човѣкъ седѣлъ край пѣтя, дѣто минавали много пѣтници, да ги прѣдупрѣждава, да бждатъ внимателни, защото всрѣдъ пѣтя се отворила една голѣма дупка. Миналъ единъ пѣтникъ, и бѣдниятъ човѣкъ му казалъ: не минавай оттукъ, опасна е работата. Пѣтникътъ послушалъ, отбилъ се отъ пѣтя си. Слѣдъ него миналъ единъ богатъ човѣкъ, добръ облѣченъ, съ бастунъ въ ржка и не забѣлѣзалъ, че прѣдъ него зяе голѣма дупка. — Стой, не минавай оттукъ! Опасна е работата. Богатиятъ казалъ: какъ смѣешъ да ме спирашъ въ пѣтя ми? Азъ съмъ свободенъ да мина, отдѣто искамъ. Ти знаешъ ли, кой съмъ азъ? — Не е важно, кой си, не минавай прѣзъ този пѣтъ! Богатиятъ не послушалъ, продължилъ да върви. Слѣдъ петъ минути бѣдниятъ чулъ отъ дупката викъ за помощъ. Той отишълъ до дупката и казалъ на богатия: ти знаешъ ли,

кой съмъ азъ? Азъ съмъ онзи, който ти казваше да не минавашъ оттукъ, но твоята дебела глава не искаше да чуе истината. — Моля, извинете ме, изкълчихъ крака си, помогнете ми! — Още веднъжъ, като минавашъ прѣзъ този пѣтъ, да слушашъ, като ти казватъ, че има опасно мѣсто. — Ще слушамъ, но сега, какво да правя? — Ще те извадимъ, но ще почакашъ малко.

Сега и ние казваме на съврѣменнитѣ хора да не минаватъ по опасния пѣтъ, но тѣ казватъ: кой ви тури тукъ да проповѣдвате? Не е ваша работа, отдѣ ще минемъ ние. Свободни сме, да вървимъ, по който пѣтъ искаме. Знаете ли, кои сме ние? Обаче, като се намѣрятъ въ дупката, сжщитѣ тия хора викатъ за помощъ. Тогава ние казваме: знаете ли пѣкъ ние кои сме? Ние сме онѣзи, които ви прѣдупреждавахме, да не вървите по този пѣтъ. Слѣдователно, слушайте всѣки, който е поставенъ на опасния пѣтъ и ви прѣдупреждава, да не минавате прѣзъ него. Този човѣкъ е човѣкъ на истината. Той много пѣти ви е правилъ добро. Не забравяйте доброто, което ви е направилъ. Слушате ли гласа на истината, вие ще се доберете до правата философия, до истинската наука. Тя ще ви разкрие вжтрѣшния смисълъ на живота.

Христосъ казва: „Жалъ ми е за народа.“ И насъ ни е жалъ за хората, когато вървятъ въ единъ пѣтъ, който ги съсипва, унищожава. Насъ ни е жалъ, когато виждаме, какъ се съсипватъ възвишенитѣ мисли у младитѣ. Това не значи, че младиятъ трѣбва да стане

иезуитъ. Думата иезуитъ е много сполучливо избрана. Тя означава човѣкъ, който лъже. Задача на всѣки човѣкъ е да стане Христовъ ученикъ. Нашата цѣль не е да направимъ хората вѣрващи. Ние искаме всѣки човѣкъ да развие въ себе си възвишеното, благородното, съ което е роденъ и което носи въ себе си. Въ съврѣменнитѣ хора има много лоши качества, които не сж присѣщи на тѣхното естество, но сж присадки, отпослѣ дошли. Ще кажете: условията сж били такива, че сж благоприятствували за тия присадки. Какъ сж дошли тия присадки, не е важно. Задача на всѣки човѣкъ е да отчупи тия присадки отъ своето естество и да се освободи отъ тѣхъ.

Съврѣменнитѣ хора казватъ, че Богъ е създалъ свѣта такъвъ, какъвто го виждаме. Това е първото заблуждение. Богъ не е създалъ свѣта такъвъ, какъвто вѣрващитѣ го мислятъ, нито такъвъ, какъвто материалиститѣ го мислятъ. Други пъкъ казватъ, че условията на живота сж причина за неуспѣхитѣ, за неуредицитѣ. И това е заблуждение. Прѣди всичко, условията сж създадени отъ хората. Слѣдователно, нито Богъ е виновенъ за неуспѣхитѣ въ свѣта, нито условията. Човѣкъ е факторъ въ живота. Щомъ е така, той може да измѣни условията на живота, той може да ги подобри. Когато много рѣки се съединятъ на едно мѣсто, тѣ образуватъ море. Когато разумнитѣ хора се съединятъ на едно мѣсто, тѣ носятъ благото на цѣлото човѣчество. Разумни хора сж тия, които служатъ за прогреса на цѣлото човѣчество. Прогресътъ не е

само за отдѣлния индивидъ, нито пъкъ за улеснение сегашния ни животъ. Той се отнася за цѣлото човѣчество и за неговото бъдеще. Когато видимъ единъ човѣкъ, не е достатъчно само да кажемъ, че той е пълничкъ, червеничкъ и облѣченъ съ хубави дрехи. Добрѣ е човѣкъ да се облича хубаво, но ако неговитѣ дрехи ставатъ причина той да изгуби живота си, тѣ не сж на мѣстото си. Ако човѣкъ облѣче дрехитѣ на прѣстѣпленieto, на неправдата, на лицемѣрието, на заблуждението, казвамъ: хвърли тѣзи дрехи, тѣ носятъ твоето нещастие. Ние не сме за скжсанитѣ дрехи, но за дрехитѣ на добродѣтелитѣ. Въ това отношение, хората изпадатъ въ двѣ крайности: или добрѣ се обличатъ, или скжсани ходятъ. Българинътъ, на примѣръ, когато иска да се прѣдстави за светъ, за праведенъ човѣкъ, той се облича съ скжсани дрехи. Много такива светии съмъ виждалъ, но скжсанитѣ дрехи нищо не донасятъ. Единъ отъ ученицитѣ на Сократа, за да покаже на своя учителъ, че познава добрѣ учението му, отишълъ при него съ скжсани дрехи. Сократъ му казалъ: твоята гордостъ се познава и по скжсанитѣ ти дрехи.

Нѣкой казва: трѣбва да бъдемъ благоугодни на народа. Какъ да бъдемъ благоугодни, съ скжсани дрехи ли? Не, богатство се изисква. Който отива при народа, той трѣбва да му даде нѣщо, а не да взима отъ него. Който дава на народа, а не взима отъ него, той е истински неговъ благодѣтель. Благодѣтельтъ трѣбва да даде богатство на своя на-

родъ; той трѣбва да внесе въ него животъ, свѣтлина и свобода. Който туря юлари, гемове на своя народъ и го прави трѣвопасно животно, той не е неговъ благодѣтель. И слѣдъ това той ще каже, че този народъ е нахраненъ, задоволенъ. Ние не сподѣляме тази идея, тя не е Божествена. Животнитѣ могатъ да мислятъ така, но да мисли така съвременниятъ културенъ човѣкъ на 20 вѣкъ, не е позволено. Това е грѣхъ, това не е човѣщина, това не е истина.

Христосъ казва: „Жалъ ми е за народа“. Това значи: жалъ ми е за народа, че има такива пастири; жалъ ми е за народа, че има такива учители; жалъ ми е за народа, че има такива управници; жалъ ми е за народа, че има такива наставници; жалъ ми е за народа, че има такива майки и бащи. Питамъ: ако Христосъ дойде днесъ, слѣдъ 2,000 години, въ какво положение ще намѣри съвременниятъ християнски свѣтъ? Ще намѣри ли, че този свѣтъ седи по-високо отъ еврейския народъ, за когото казваше, че му е жалъ? Много нѣщо още трѣбва да се внесе въ този свѣтъ. Въпросътъ е, обаче, за разумнитѣ хора, които трѣбва да дойдатъ. Ние не трѣбва да очакваме спасението на свѣта по механически начинъ. Спасението на свѣта зависи само отъ единъ моментъ — всички хора да запалятъ свѣщитѣ си. Запаленитѣ свѣщи, това сж човѣшкитѣ умове, които трѣбва да свѣтятъ отъ чисти, трезви мисли. Ние трѣбва да туримъ чувствата си въ едно магнетично поле. Сърцето е магнетично поле; умътъ е

електрично поле. Какъвто е умътъ на човѣка, такава ще бжде и сърцето му; каквото е сърцето му, такъвъ ще бжде и умътъ.

Слѣдователно, каквито сж умътъ и сърцето на човѣка, такива ще бждатъ и постѣпкитѣ му. Защо? — Защото материалниятъ свѣтъ е изводъ, резултатъ на общото дѣйствиe на човѣшкия умъ и на човѣшкото сърце. Всичко, което имаме днесъ, е резултатъ на нашитѣ мисли и чувства отъ прѣди хиляди години. Вслѣдствие на това, бждещиятъ животъ може да се прѣдскаже още днесъ. Обаче, хората трѣбва да знаятъ, че тѣ не сж единствениитѣ фактори въ свѣта. Учениитѣ хора сж се домогнали до единъ родъ лжчи, които проникватъ въ науката, въ изкуствата, въ живота и указватъ влияние върху тѣхъ. Отдѣ идатъ тия лжчи, и тѣ не знаятъ. Какво име да имъ дадатъ, сжщо така не знаятъ. Тѣ забѣлѣзватъ, че въ тия лжчи има извѣстна разумность. Въ това отношение, и съврѣменнитѣ учени ще дойдатъ до индийската философия, споредъ която се допуска сжществуването на едно разумно слънце въ козмоса. Слѣдователно, всички промѣни, които ставатъ въ нашата слънчева система, се дължатъ на лжчитѣ на това разумно слънце. Туй подразбира стиха, който Христосъ нѣкога е казалъ: „Събудете се вие, които спите! Събудете се вие, мъртвитѣ!“ Пертурбациитѣ въ свѣта се дължатъ, именно, на тия лжчи, които будятъ съзнанието на хората. Христосъ казва: „Послѣдниятъ день

ще ги събудя“. Идатъ Божественитѣ лъчи, които ще събудятъ мъртвитѣ, ще ги изкаратъ вѣнъ отъ гробоветѣ имъ. И на васъ, които се колебаєте, демократи ли да станете, земледѣлци ли да станете, народняци ли да станете, казвамъ: никакви не ставайте!

„Жалъ ми е за народа“. Жалъ ми е за земледѣлцитѣ, които нищо нѣматъ; хамбаритѣ имъ сж празни дрехитѣ имъ нищо не струватъ. Жалъ ми е за радикалитѣ, радикалтѣ на които нищо не може да донесе. Въ радикалитѣ има радикални числа. Всѣка партия трѣбва да има една основна идея, която да я отличава като партия. Демократътъ трѣбва да мисли и чувствува правилно. Той трѣбва да има чистъ и свѣтълъ умъ, както и чисто и свѣтло сърце. Сжщото се отнася за всѣка партия. И тогава, като срещнете единъ демократъ, земледѣлецъ, народнякъ, или нѣкой отъ попска партия да ви е приятно, че сте го срещнали. Това не значи, че партиитѣ не сж на мѣстото си. Всѣка партия не е на мѣстото си, когато тя е болна, хилава, когато лѣкари я гледатъ, когато нейнитѣ водители, депутати умиратъ отъ разривъ на сърцето или отъ други болести. Здрава ли е партията, тя е на мѣстото си. Нито водителитѣ на партиитѣ трѣбва да умиратъ, нито майкитѣ, които раждатъ. Младитѣ майки и бащи трѣбва да бждатъ здрави.

Казвамъ: жалъ ми е за майкитѣ, които умиратъ; жалъ ми е за бащитѣ, които умиратъ; жалъ ми е за учителитѣ, които умиратъ; жалъ ми е за всички, които умиратъ.

Какво трѣбва да се прави тогава? Отъ всички се изисква нова идея, нова мисль. Новитѣ мисли, които сега се проповѣдватъ, сж идвали много пжти при васъ, но вие сте се колебали, да ги приемете, или не. Вие трѣбва да усилите вѣрата си, защото тя е ваше наслѣдство. Всѣко нѣщо трѣбва да се опита, да се провѣри. Ако мислите, че като богати ще влѣзете въ небето, вие се заблуждавате; ако мислите, че като сиромаси ще влѣзете въ небето, вие пакъ се заблуждавате. Бждещата култура нѣма да бжде нито на буржуазията, нито на пролетариата. Кой създаде буржуазната партия, и кой пролетариата? Паритѣ създадоха буржуазната партия, а безпаричието — пролетариата. Всички забогатѣли пролетарии станаха буржуа, а всички осиромашели буржуа станаха пролетарии. Бждещата култура трѣбва да бжде култура на свободнитѣ хора. Буржуата и пролетариитѣ трѣбва да сподѣлятъ идеята на братството, да се считатъ братя. Тѣ не се родиха нито буржуа, нито пролетарии, но се родиха братя помежду си. Такова трѣбва да е бждещето разбиране на хората. Дойдатъ ли хората до това разбиране, и войната между тѣхъ ще изчезне. Днесъ войнитѣ ставатъ не само на бойното поле, но и въ домоветѣ.

Прѣди нѣколко деня дойде при менъ една млада жена за нѣкакъвъ съвѣтъ. Тя казва: не зная, какво да правя. Оженихме сестра си за единъ младъ човѣкъ, когото ситахме за много благороденъ. Обаче, указа

се, че той билъ много ревнивъ. Ожениха се, ходиха въ странство, върнаха се, но той все сжщъ си остана. Отъ ревностъ ѝ приписва най-голѣми прѣстѣпления. Докато сестра ми бѣше при майка ни, гледаха я като писано яйце, а сега ѝ се приписватъ недостойни качества. По цѣли дни седи затворена въ кжщи, никждѣ не излиза, не я пуща да се срещне съ живъ човѣкъ. И този човѣкъ минава за културенъ! Проповѣдва свобода на хората, а жена си ограничава, държи я като робиня. Коя е причината за тази ревностъ? — Ревността е атавистическо чувство, останало у човѣка отъ минали сжществувания. Това е желанието на богатия да хване сиромаша, или желанието на вълка да хване овцата и да я изяде. Колкото и да вика овцата, щомъ вълкътъ я хване веднѣжъ, той я разкъсва и изядва.

Слѣдователно, отрицателнитѣ прояви на хората се дължатъ на редъ атавистически чувства у тѣхъ. Съврѣменнитѣ хора страдатъ отъ безлюбие. Казвате: какво нѣщо е любовта? Майката жали за дѣтето си, понеже има любовъ; учителятъ жали за ученика си, понеже има любовъ; приятелятъ жали за приятеля си, понеже има любовъ. Ако любовта не влѣзе между хората, да подигне възвишеното и благородното у тѣхъ, нищо не може да се постигне. Азъ не съмъ за онова моментално, механическо подобрене на свѣта. Не е въпросътъ да се поддържа привидно добрата страна на хората, защото, като се пишатъ житията на светиитѣ, запримѣрь, задъ добрата имъ

страна се крие опаката. Въ този смисъл, тѣ не могат да бждат авторитети. Прѣди години, като правихъ своитѣ научни изслѣдвания, отидохъ въ единъ манастиръ. Тамъ ме заведоха въ една стая, дѣто имаше черепи на калугери, заминали за онзи свѣтъ. Нѣкои отъ тѣхъ сж били добри, отлични хора, и като калугери, тѣ сж били на мѣстото си. Запитаха ме: отдѣ знаешъ това? — Всичко е написано на главата на човѣка. Единъ день и по вашитѣ глави може да се чете всичко, което е написано. Като правихъ изслѣдванията си, азъ си носѣхъ свѣщица, която запалвахъ и туряхъ въ черепа. Питаха ме, защо турямъ свѣщъта вжтрѣ. — Като турямъ свѣщъта вжтрѣ, по този начинъ познавамъ, на кои мѣста черепътъ е по-тънъкъ. Тънкитѣ мѣста на черепа показватъ, че въ тия области човѣкъ е работилъ повече, отколкото въ другитѣ. Щомъ поставя свѣщъта въ черепа, веднага чета написаното на главата, а тѣ мислятъ, че правя нѣкаква магия. По главата човѣкъ може да чете своето минало, както и това на другитѣ.

Казвамъ: когато човѣкъ внася чисти и свѣтли мисли въ ума си, добри и свѣтли желания въ сърцето си, той ще може да гадае своето минало, настояще и бждеще. Когато Христосъ дойде на земята, Той имаше прѣдъ видъ една велика цѣль, а именно: Той искаше хората да познаятъ Бога. Богъ не е прѣдметъ на невѣжитѣ. Ако Богъ е създалъ цѣлото човѣчество, ако Богъ е създалъ този великъ свѣтъ, съ толкова разумни сжщества

въ него, това показва, че Той има грандиозенъ умъ. Щомъ е така, Богъ е помислилъ и за човѣка. Той нѣма да го остави вѣчно да живѣе на земята. Единъ день училището на земята ще се затвори за човѣка и ще го изпратятъ въ други свѣтове да се учи. Опрѣдѣлено е, колко години може да остане човѣкъ въ земното училище. Ако той прогресира, ще го изпратятъ въ по-високъ свѣтъ, тамъ да се учи. Ако на земята не прогресира, ще го върнатъ назадъ, въ по-низкъ свѣтъ, въ по-гъста материя. Това може да е така, а може и прѣдположение да е, обаче, сжщественото за васъ е да мислите трезво, безъ да се тревожите. Имайте вѣра, която всѣки день можете да опитвате. Ако имате тази вѣра, ще опитате, че въ свѣта сжществува разумна обичъ между хората. Като приложите тази обичъ и тази вѣра, когото срещнете, ще го познавате. Който има тази обичъ и тази вѣра въ себе си, той ще може да се справи и съ най-голѣмия разбойникъ.

Единъ нашъ приятель разправяше една своя опитностъ. Една вечеръ пжтувалъ прѣзъ една гора и се забъркалъ изъ нея. Като се луталъ натукъ-натамъ, попадналъ въ една разбойническа банда. Той веднага схваналъ, какви сж тѣзи хора, и започналъ да се ржува съ тѣхъ, като имъ казалъ: много благодаря, че попаднахъ между толкова добри хора! Ако бѣхъ останалъ самъ въ гората, може-би щѣхъ да бжда разкжсанъ отъ мечки, а между васъ съмъ напълно спокоенъ и сигуренъ. Той си поговорилъ това-онова съ тѣхъ, и су-

тринята всички станали да го изпращатъ. Никой нищо не взелъ отъ него. На раздѣляне съ тѣхъ, той имъ казалъ: да ви оставя нѣщо отъ благодарностъ. Вие ме приехте много добръ. — Нищо не искаме отъ тебъ. Ние сме доволни, че имавме такъвъ гостъ, като тебъ. Отъ дълго врѣме не сме имали такова посѣщение. Човѣщината изисква да те приемемъ, както трѣбва. Казвамъ: ако човѣкъ безъ вѣра попадне въ такава банда, той ще изгуби присѣтствието на духа си, ще мисли, че е загубенъ. Не, тукъ дѣйствува единъ великъ законъ на Битието, който нарежда такива случаи въ живота на човѣка, или като прѣпятствия, за усиляване на вѣрата, или като условия за сближаване на хората.

И тѣй, когато хората казватъ, че човѣкъ за човѣка е вълкъ, това е едната страна на живота. Неразумното въ свѣта кара хората да бждатъ едни за други вълци, а разумното въ свѣта прави хората едни за други приятели. Желая на всички да иматъ разумното въ себе си!

Казвамъ: радвамъ се за народа, че има какво да яде, да пие и да живѣе добръ.

*

10. Бесѣда отъ Учителя, държана на 6 декември, 1931 г.

Изгрѣвъ.

